

2.1 Inleiding

Deze paragraaf geeft een beeld van het risicoprofiel van de gemeente Nijkerk. Dit doen we door de financiële risico's af te zetten tegen de beschikbare buffers om deze op te vangen. Tevens is in deze paragraaf een aantal financiële kengetallen opgenomen.

2.2 Kaderstelling

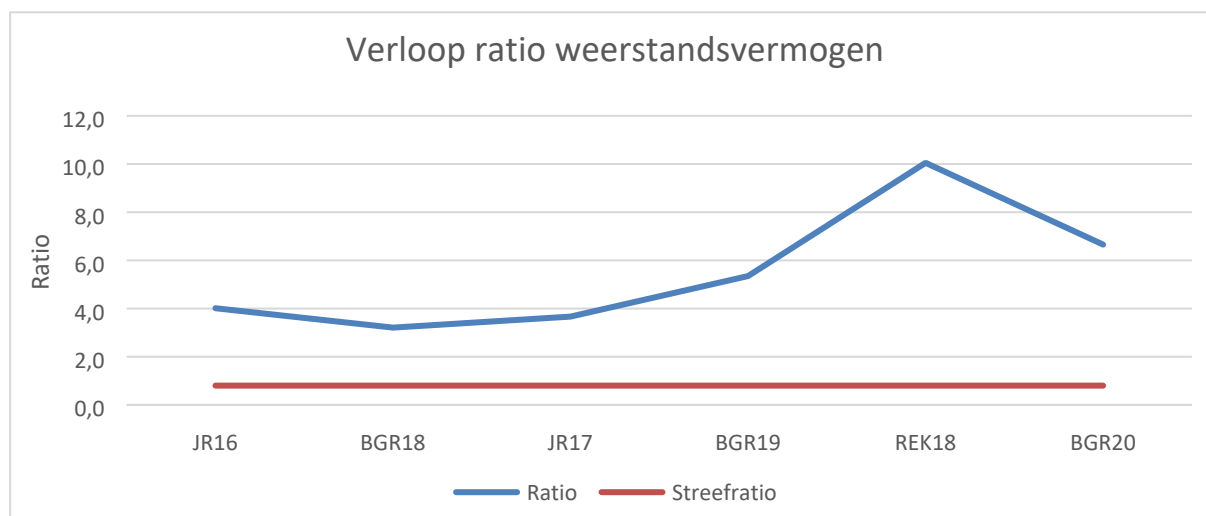
- Het Besluit Begroting & Verantwoording (BBV)
- Nota Risicomanagement

2.3 Inventarisatie van de structurele en incidentele weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden van de gemeente om onverwachte en substantiële tegenvallers te dekken. Bijvoorbeeld de algemene reserve en de reserve grondexploitatie, maar ook de onbenutte belastingcapaciteit. Hierbij onderscheiden we incidentele en structurele weerstandscapaciteit. De incidentele weerstandscapaciteit is bedoeld om rekeningtekorten, calamiteiten en incidentele tegenvallers op te vangen. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de exploitatie op te vangen.

2.4 Incidenteel

De beschikbare weerstandscapaciteit is afgenomen ten opzichte van de laatste berekening (Jaarstukken 2018), maar nog ruim boven de gestelde norm.

Weerstandsvermogen

Conform de Nota risicomanagement wordt het weerstandsvermogen uitgedrukt in een ratio. Met behulp van dit verhoudingsgetal wordt bepaald of het incidenteel weerstandsvermogen toereikend is. De gemeente Nijkerk streeft naar een ratio van tenminste 0,8.

Bedragen x € 1.000	Begroting 2019	Rekening 2018	Begroting 2020
Beschikbare weerstandscapaciteit	25.300	32.685	23.318
Gewogen risico's	4.305	3.252	3.503

Overschot (+) / tekort (-) weerstandscapaciteit	20.995	29.432	19.815
Ratio weerstandsvermogen *	5,9	10,1	6,7

* Ratio weerstandsvermogen = beschikbare weerstandscapaciteit / gewogen risico's

Weerstandscapaciteit

De beschikbare capaciteit wordt bepaald met behulp van de algemene reserve en de reserve grondexploitatie. Overige reserves betreffen bestemmings-/egalisereserves, deze worden niet ingezet als weerstandsvermogen.

Reserve Bedragen x € 1.000	Begroting 2019	Rekening 2018	Begroting 2020
Algemene reserve (saldo t+4)	8.600	11.494	12.035
Reserve bouwgrondexploitatie (saldo t)	16.700	21.190	11.283
Totaal weerstandscapaciteit	25.300	32.685	23.318

Inventarisatie risico's

Ten opzichte van de Jaarstukken 2018 zijn er geen substantiële wijzigingen te noemen.

Bedragen x € 1.000	Begroting 2019	Rekening 2018	Begroting 2020
Risico's vermogen	525	1.325	1.575
Gewogen risico's grondexploitatie*	3.780	1.927	1.928
Totaal risico's	4.305	3.252	3.503

* Bron: MPG

Gewogen risico's - incidenteel Bedragen x € 1.000, -/- = voordeel	Begroting 2019	Rekening 2018	Begroting 2020
FLO Brandweer Op verzoek van de gemeente Nijkerk voert de VGGM de FLO-overgangsregeling uit. De onzekerheid van de hoogte wordt veroorzaakt door individuele keuzemogelijkheden die de regeling biedt met betrekking tot de omvang van non-activiteitsverlof.	225	225	225
Uitspraak RVS inzake het Programma Aanpak Stikstof (PAS) Met betrekking tot de grondexploitatie zijn er risico's, maar kunnen deze worden opgevangen binnen de bestaande risico buffer. Voor particuliere initiatieven worden de risico's in principe afgedekt door de betreffende initiatiefnemer. Echter er zal naar verwachting wel meer ambtelijke capaciteit mee gemoeid zijn, die niet is geraamd.	0	0	200
Gemeentelijke huisvesting (klimaat) Kantoorgebouwen moeten vanaf 1-1-2023 minimaal label C hebben om gebruikt te mogen worden. Het huidige stadhuis voldoet hier niet aan. Zolang er geen besluit genomen is over de definitieve huisvesting, bestaat een risico dat het stadhuis moet worden aangepast. Totale kosten geschatte kosten € 500.000	0	0	375
Grote Kans (GK) = 75% risico	225	225	800
Gemeentelijke huisvesting In afwachting van de besluitvorming over het nieuwe Huis van de Stad zijn er mogelijk enkele aanpassingen nodig om aan de arbo-wetgeving te kunnen blijven voldoen. Momenteel wordt de omvang van dit risico onderzocht. Daarom ramen wij dit risico voorlopig nog p.m. Daarnaast lopen wij het zelfde risico bij het loket Hoevelaken. De omvang van het financiële risico is beperkt.	0	0	0.
Middelgrote Kans (MK) = 50% risico	0	0	0

Garantstellingleningen	725	1.100	775
Kleine Kans (KK) = 25% risico			

2.5 Structureel

Weerstandsvermogen

Wanneer de structurele weerstandscapaciteit wordt afgezet tegen de exploitatierisico's ontstaat het volgende beeld:

Weerstandsvermogen	2020 x € 1.000	2021 x € 1.000	2022 x € 1.000	2023 x € 1.000
Onbenutte budgettaire capaciteit	-207	-426	-820	35
Onbenutte belastingcapaciteit	3.800	3.600	3.400	3.200
Exploitatierisico's	-870	-970	-970	-970
Totaal	2.723	2.204	1.610	2.265

Uit bovenstaande tabel blijkt dat onze gemeente voldoende capaciteit heeft om toekomstige exploitatierisico's te kunnen opvangen.

Onbenutte budgettaire capaciteit

De onbenutte budgettaire capaciteit wordt bepaald door de post onvoorzien en het saldo van de begroting over de jaren 2020-2023. De uitkomst van de onbenutte budgettaire capaciteit bedraagt:

Onbenutte budgettaire capaciteit	2020 x € 1.000	2021 x € 1.000	2022 x € 1.000	2023 x € 1.000
Onvoorzien	24	24	24	24
Saldo programmabegroting 2020-2023	-231	-450	-844	11
Totaal	-207	-426	-820	35

Onbenutte belastingcapaciteit

Bij de bepaling van de onbenutte belastingcapaciteit wordt gekeken naar de ruimte die aanwezig is om de OZB-tarieven nog te verhogen. Hiertoe wordt het maximaal toegestane tarief vergeleken met de tarieven van de gemeente Nijkerk. Voor de maximale tarieven wordt uitgegaan van de normen volgens het "redelijk peil" zoals dat wordt gehanteerd voor de toelating tot artikel 12 van de financiële verhoudingswet. Dit redelijk peil wordt jaarlijks gepubliceerd in de meicirculaire van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Op basis van de laatst beschikbare gegevens (meicirculaire 2019) is dit 0,1853% van de totale WOZ-waarde.

De Financiële-verhoudingswet (Fvw) bepaalt dat de eigen inkomsten van een gemeente een bepaald redelijk peil hebben, wil zij in aanmerking komen voor een aanvullende uitkering op basis van artikel 12 Fvw. Om dat te kunnen beoordelen moet duidelijk zijn welke eigen inkomsten daarbij worden betrokken en wat een redelijk peil is. Daarbij gaat het om de eigen inkomsten uit:

- de onroerende-zaakbelastingen (OZB);
- de rioolheffingen;
- de afvalstoffenheffingen en reinigingsrechten.

Bij gemaximaliseerd tarief bedraagt de OZB-opbrengst voor de gemeente Nijkerk € 13,1 miljoen. De huidige raming van de OZB-opbrengst bedraagt € 9,3 miljoen. Dit brengt de onbenutte belastingcapaciteit op een bedrag van € 3,8 miljoen. De onbenutte belastingcapaciteit wordt voor de provincie in de monitoring steeds belangrijker. Daarnaast is het een ijkpunt voor het financieel beleid dat de gemeente Nijkerk voert.

Specifieke risico's

In volgende tabel is een overzicht opgenomen van de specifieke risico's die een structureel effect kunnen hebben binnen de exploitatie.

Gewogen risico's - structureel -/- = voordeel	2020 x € 1.000	2021 x € 1.000	2022 x € 1.000	2023 x € 1.000
Sociaal domein Het open-eind-karakter van de diverse regelingen waaronder met name de uitgaven jeugdhulp staan onder druk. Daarnaast zorgt de grilligheid van de hoogte van de rijksbijdragen voor onzekerheid. Doormiddel van de nog te nemen beheermaatregelen (in 2019 is de taskforce sociaal domein ingesteld), die gericht zijn op de volume ontwikkeling, loopt naar verwachting het risico af.	750	750	750	750
Grote Kans (GK) = 75% risico	750	750	750	750
Renterisico Het renteniveau ligt op een historisch laag punt. Voor de komende tijd ligt een rentestijging dan ook meer voor de hand dan een verdere daling. Een stijging van de rente heeft uiteraard ook effect op onze rentelast. Een stijging van 1,00% kost ons ± € 100.000.	50	50	50	50
Wachtgeldverplichtingen De afgelopen jaren hebben wij van een aantal mensen afscheid genomen. Dit brengt het risico van wachtgeldverplichtingen met zich mee.	70	70	70	70
Middelgrote Kans (MK) = 50% risico	120	120	120	120
Instandhouding maatschappelijk vastgoed Het onderhoud van openbare gebouwen is structureel budgettair geregeld via een beheerplan. Voor normaal jaarlijks onderhoud en voor groot onderhoud zijn budgetten beschikbaar. Voor renovatie c.q. totale vervanging ligt dat anders. Op ons huidige maatschappelijk vastgoed lopen we niet veel risico. De meeste gebouwen worden in de (nabije) toekomst gekapitaliseerd, waarmee vervanging is geregeld. Het risico schatten we in op marginaal.	0	0	0	0
Planontwikkeling Havenkom In 2018 is een voorbereidingskrediet van € 500.000 aangevraagd voor de ontwikkeling rondom de havenkom. Er kunnen mogelijk juridische procedures worden opgestart die niet geraamd zijn .	0	100	100	100
BTW samenwerkingsverbanden Onder andere om de taken op het gebied van de decentralisaties jeugd, participatie en zorg te kunnen uitvoeren, worden gemeenten genoodzaakt tot samenwerken. Samenwerken brengt onvermijdelijk btw-gevolgen met zich mee. Macro gezien kan het ingevoerde BCF plafond nog leiden tot een landelijk nadeel voor alle gemeenten. Voor de samenwerking met de gemeenten Bunschoten, Leusden, Nijkerk en Putten geldt naar huidig inzicht, dat bij de organisatievorm, gastheermodel, er een btw risico is. Ditzelfde geldt voor de Vennootschaps-plicht (vpb) per 1-1-2016. De fiscus heeft inmiddels aangegeven dat het risico marginaal is.	0	0	0	0
Kleine Kans (KK) = 25% risico	0	100	100	100
Verruiming van het sportbesluit Door de verruiming van het sportbesluit per 1-1-2019 is de btw niet meer aftrekbaar indien de exploitatie van de buitensport in eigen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

Gewogen risico's - structureel	2020	2021	2022	2023
-/- = voordeel	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
<p>beheer wordt gedaan c.q. blijft. Dit betekent dat de btw op de kosten van het geven van gelegenheid tot sportbeoefening voor gemeenten een kostenpost wordt. De eerste 4 jaar wordt dit nadeel gecompenseerd middels een specifieke uitkering van het rijk.</p> <p>Het sportbesluit mag vanaf 1-1-2019 alleen nog toegepast worden door winst beogende instellingen. De betreffende sportbedrijven hebben aangegeven winst beogend te zijn. Dit wordt door de belastingdienst betwist omdat deze bedrijven afhankelijk zijn van een gemeentelijke bijdrage. Nijkerk heeft eind december 2018 dit punt voorgelegd aan de belastingdienst, maar deze verwijst naar een landelijke uitspraak die hierover moet komen</p>				
<p>Capaciteit</p> <p>Er is op vele terreinen een groot tekort aan gekwalificeerd personeel. Daarnaast zijn de kosten van inhuur sterk gestegen en zit het eigen beleid van Nijkerk rond inhuur om mensen wat langer aan ons te binden ons in de weg.</p>	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
<p>Vennootschapsbelasting</p> <p>Bij de Voorjaarsnota 2016 is besloten de in verband met de grondexploitatie verschuldigde Vennootschapsbelasting te dekken uit het resultaat van de grondexploitatie dan wel uit de reserve grondexploitatie. De Belastingdienst zijn de aangiften 2016 aan het beoordelen. Uit een landelijke eerste reactie blijkt dat activiteiten die betrekking hebben op afvalbeheer en beheer openbare ruimte, indien winstgevend, mogelijk ook vpb-belast worden. Hierbij dient gedacht te worden aan reclame-uitingen aan lantaarnpalen, bushokjes en opbrengst van afval, zoals plastic, oud papier, ijzer. In onze aangifte hebben ook wij deze sub-activiteiten geclusterd met de hoofdactiviteit. Landelijk vindt hierover discussie met de Belastingdienst plaats. Afhankelijk van de uitkomst kan dit nog een (beperkt)effect, ook voor onze gemeente hebben.</p>	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Risico's exploitatie	870	970	970	970

2.6 Kengetallen financiële positie

De kengetallen geven een globaal beeld van de financiële positie. Voor de 1^e globale beoordeling wordt aangesloten bij de zogeheten signaleringswaarden die afkomstig zijn uit onder meer de stresstest voor 100.000+ gemeenten. De kengetallen zijn ingedeeld in drie categorieën, waarbij categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Kengetal		Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	zondercorrectie doorgeleende gelden	< 90%	90-130%	>130%
	met correctie doorgeleende gelden	< 90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio		>50%	20-50%	<20%
Structurele exploitatieruimte		>0%	=0%	<0%
Grondexploitatie		<20%	20-35%	>35%
Belastingcapaciteit "Woonlasten meerpersoonshuishouden"		<95%	95-105%	>105%

Uitkomsten

In onderstaande tabel zijn de kengetallen opgenomen. Naast het opnemen van de tabel wordt een beoordeling gegeven van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot financiële positie.

Omschrijving	JR 2018	BGR 2019	BGR 2020	MJB 2021	MJB 2022	MJB 2023
Netto schuldquote	24%	42%	25%	35%	37%	30%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	21%	42%	12%	35%	37%	30%

Omschrijving	JR 2018	BGR 2019	BGR 2020	MJB 2021	MJB 2022	MJB 2023
Solvabiliteitsratio	50%	52%	41%	41%	42%	42%
Structurele exploitatieruimte	0,6%	0%	0%	0%	0%	0%
Grondexploitatie	22%	28%	29%	26%	21%	19%
Belastingcapaciteit "Woonlasten meerpersoonshuishouden"	81%	82%	79%	79%	79%	79%

De kengetallen laten een positief meerjarige ontwikkeling zien. Per saldo zijn wij een financieel gezonde gemeente.